

передбачив у КК кримінальну відповідальність за підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 КК), а санкції цієї статті містять, відповідно, заходи кримінально-правового характеру, які повинні застосовуватись до осіб, визнаних винними у порушенні закону.

Застосування таких заходів повинно відповідати цілям та меті закону про кримінальну відповідальність та відбуватися порядку, визначеному КПК України.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 19.09.2019).

Одержано 25.09.2019

УДК 343.4

Олександр Володимирович ОЛІШЕВСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри кримінального права

і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

СВІТОГЛЯДНІ ПРИЧИНИ КОРУПЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Заходи протидії корупції мають бути направлені, в першу чергу, на усунення її детермінант. Однією із них є та група, що пов'язана із світоглядом. Останній представляє собою сукупність переконань, оцінок, поглядів, які визначають розуміння світу, поведінку людини. Саме тому розробка світоглядних причин корупції актуальна і важлива.

Питання детермінації злочинності – одне з головних у кримінології. Свої роботи щодо останнього присвятили такі науковці як: Ю. М. Антонян, О. М. Бандурка, П. Д. Біленчук, А. П. Гель, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Т. Задояний, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, Н. Ф. Кузнецова, О. М. Литвинов, М. І. Мельник, Л. В. Мошняга та інші. Проте, проблеми світоглядних причин корупції та шляхів їх усунення залишаються малодослідженими. Тому метою даної роботи є намагання їх вирішення.

Причину злочинності в науковій літературі розуміють як криміногенну деформацію суспільної свідомості у виді антисоціальних поглядів, звичаїв, традицій, настанов, що за певних умов закономірно

породжують злочинність як наслідок. Антисуспільні погляди – це оціночні судження (стереотипи мислення) звичної частини людей, що виражають прийнятне ставлення до кримінальних форм задоволення повсякденних потреб та інтересів. Антисоціальні звичаї й традиції – це успадковані від попередніх поколінь неписані правила поведінки, що визнаються нормою життя і діяльності, закріплюють неформальний порядок відносин між людьми в різних сферах (щодо корупції можна виокремити такі як: поширені серед чиновників традиції незаконного збагачення шляхом отримання неправомірної вигоди через зловживання владою та службовим становищем, неписані правила стимулювання посадових і службових осіб незаконною винагородою для пришивдшеного вирішення життєво важливих питань тощо). Антисоціальні настанови – це вироблена на основі негативного соціального досвіду колективна схильність упереджено сприймати події, явища, норми, цінності та пов'язана з нею підвищена готовність порушувати правові приписи й кримінально-правові заборони (наприклад, налаштованість частини людей досягати високого матеріального становища шляхом підкупу) [1, с. 305].

Менталітет населення України, як зазначає один із представників судової гілки влади О. В. Шевченко, досить виразно характеризується схильністю до корупції і толерантністю громадян до такого способу вирішення власних потреб, а також моральним деградуванням чиновницького апарату [2, с. 129].

Сьогодні населення України в переважній своїй більшості є носієм ліберальної ідеології західного зразку, проте, із залишками успадкованих комуністичної ідеології та православного світогляду. Для всіх трьох перерахованих цілком допустимим є виховання неприйняття громадянами корупції як соціально шкідливого та суспільно небезпечного діяння, що приносить шкоду всім членам суспільства без виключення. Дієвими заходами можуть бути такі дії як: впровадити в навчально-виховні заклади програми щодо протидії корупції; роз'яснювати через засоби масової інформації соціально шкідливі та суспільно небезпечні наслідки корупційних діянь, а також алгоритм протидії в останніх ситуаціях; популяризувати життя видатних історичних осіб з метою наслідування їхніх позитивних думок і вчинків, в частині недопущення корупції, зокрема; організувати масові схвальні оцінки духовному та високоморальному способів життя з акцентом на чесний шлях досягнення своїх цілей; розширити перелік вимог до кандидатів на посади в частині етичного характеру; систематично роз'яснювати в трудових колективах про недопущення корупції; проводити конференції, круглі

столи, лекції, семінари, тренінги, програми із питань запобігання та протидії корупції; готувати на надавати матеріали для самостійного вивчення/ознайомлення, в тому числі он-лайн курсу, щодо запобігання та протидії корупції; висвітлювати у щорічних доповідях посадових осіб питання запобігання та протидії корупції; застосовувати індивідуальні програми психолого-педагогічного супроводження винних в корупційних діяннях; проводити підготовку віктимних груп населення до безпечної поведінки; заохочувати осіб за активну громадську позицію щодо викриття та проведення інших заходів протидії корупції.

Таким чином, сьогодні світогляд населення України, в переважній своїй більшості, представляє собою сукупність ліберальної ідеології західного зразку із залишками успадкованих комуністичної ідеології та православного типу сприйняття світу. Для всіх трьох перерахованих цілком можливим є виховання неприйняття громадянами корупції як соціально шкідливого та суспільно небезпечного діяння, що приносить шкоду всім членам суспільства без виключення. Найбільш дієвими шляхами усунення причин корупційних діянь слід визнавати інформування, роз'яснення, доказування, спростування, пропаганду, агітацію тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Полях Є. В. Дефекти національного законодавства як детермінанти виникнення корупції в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 304–307.

2. Шевченко О. В. Причини та умови корупційної злочинності. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 3. С. 122–132.

Одержано 25.09.2019

УДК 343.9

Юрій Володимирович ОРЛОВ,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

КОРУПЦІЯ ЯК КРИЗА СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Функціонуючі в Україні механізми протидії злочинності центровані в основному на блокуванні ситуацій корупційних правопорушень та притягненні винних до юридичної відповідальності. Уся громіздка спеціалізована державна апаратура (САП, НАБУ, НАЗК, ДБР, відповідні сектори СБУ та Департаменту захисту економіки